

Roemenië verwelkomt Nederlandse

Herman van Wissen, LNV-Raad in Boekarest, is een man met een missie, naast zijn taken als vertegenwoordiger van het ministerie van EL&I in 'zijn' regio. "Ik constateer dat de nadruk van onze activiteiten nog steeds ligt op de Nederlandse agribusines, dat wil zeggen de export. Dit terwijl een bredere kijk ons veel kan brengen." De casus Roemenië ter illustratie.

Van Wissen redeneert als volgt. Elk agro-exporterend EU-land is gericht op wat gezien wordt als het nationaal belang. Ook de Nederlandse overheid ziet maximale productie en export van bulkgoederen nog steeds als een speerpunt. Maar, zegt hij: "De Nederlandse overheid zou meer dan voorheen de Europese Unie als één productiegebied kunnen beschouwen en daarnaar handelen. Hierdoor kan Nederland zijn positie als innovator van landbouwtechnologie verstevigen én meer betrokken worden bij duurzame productie in EU-gebieden met grote comparatieve voordelen."

Kortom, het streven moet niet zijn om de op één na grootste agro-exporteur van de wereld te blijven, maar om over de gehele linie de belangrijkste agro-speler van de wereld te worden.

"Daarom zou de nadruk meer dan voorheen moeten liggen op het investeren in onze 'kroonjuwelen', te weten innovatie, kennis, logistiek, infrastructuur en dergelijke", aldus van Wissen.

Grote Nederlandse spelers in zowel productie als verwerking van agrarische producten zijn niet alleen internationaal actief; ze produceren ook internationaal. Bedrijven als Vion en The Greenery, coöperaties als Friesland Campina, Agrico en HZPC, en vele anderen; ze hebben allen flink geïnvesteerd in het buitenland en zien productie in Nederland slechts als één onderdeel van hun totale productie.

Verskil in outlook

Van Wissen: "Het Nederlandse agro-bedrijfsleven denkt in feite allang Europees. Men begrijpt dat bijvoorbeeld grootschalige intensieve veehouderij in Nederland steeds meer onder druk komt te staan, als gevolg van een veranderende houding van de consument aangaande dierenwelzijn en de toenemende vrees voor overdraagbare ziektes als Q-koorts, vogelgriep enzovoort. Ook risicospreiding is een belangrijke motivatie om internationaal te willen produceren, naast het besef dat het economisch zwaartepunt van de wereld voor een deel zal verschuiven naar nieuwe markten als China en India, die op termijn echter minder toegankelijk zullen blijken te zijn dan verwacht."

De outlook van agro-departement en agro-bedrijfsleven verschillen ook op het praktische vlak nogal eens. "Eerst een voorbeeld

uit mijn tijd als LNV-Raad in Egypte. Toen had ik ook Libanon in mijn pakket. Het ministerie van Landbouw aldaar liet op een gegeven moment weten dat men alleen nog Elite-aardappelpootgoed zou importeren. Dit zou ons een concurrentienadeel opleveren, vanwege de niet-uniforme classificatie van pootgoed binnen de EU. Het departement concludeerde dat er sprake was van oneerlijke concurrentie en spoorde mij aan tot actie vanuit Kaïro. Maar bedrijven in de sector als HZPC en Agrico waren minder ongerust en zeiden: geeft niets, dan leveren wij ons pootgoed via Frankrijk aan Libanon." Recent voorbeeld uit Roemenië: "Een Nederlandse importeur die hier actief is, bracht 100.000 biggen vanuit Duitsland hier naartoe. Gevraagd waarom hij die biggen niet uit Nederland betrok, gaf hij aan dat de 100.000 in Duitsland vervangen zouden worden door dezelfde hoeveelheid biggen uit Nederland."

Conclusie: het Nederlandse agro-bedrijfsleven is veel Europees gaan denken dan het departement en het is tijd voor een noodzakelijke inhaalslag.

Ondersteuning boeren

Op 12 augustus 2010, naar zijn zeggen

melkveehouders

in Roemenië de heetste dag van het jaar, organiseerde Van Wissen in the middle of nowhere een boerendag. Doel was het samenbrengen van in Roemenië gevestigde Nederlandse boeren. Er waren 45 bedrijven aanwezig. “3% van onze boeren houdt er jaarlijks mee op. Als die opnieuw beginnen, gebeurt dat in Canada of de Verenigde Staten, waar zij met open armen worden ontvangen. Je zou dit ook binnen de EU kunnen doen, als je het slim aanpakt. Friesland Food Romania importeert dagverse melk en melkpoeder, omdat men lokaal niet voldoende kwaliteitsmelk kan verkrijgen. Waarom niet in samenwerking met het bedrijfsleven een programma opgezet waarbij startende Nederlandse melkveehouders in Roemenië worden ondersteund?”

Zijn we nog op tijd? “We moeten opschieten”, aldus Van Wissen. “Natuurlijk kun je in de zomer Nederlandse tomaten exporteren naar Roemenië, maar die kunnen ook heel goed lokaal worden geproduceerd. Investeer je daar niet in en blijf je exporteren, dan verliest Nederland dit vroeg of laat aan een land als Turkije.

Om een indruk te geven van de investeringen: de Italianen hebben rondom de stad Timisoara circa 150.000-300.000 hectare land-

bougrond, voornamelijk als speculatief object. De Denen hebben ongeveer 250.000 hectare, waarvan slechts 10% in productie is. Nederlanders bezitten zo’n 50.000 hectare, waarvan alles in productie is. Grote institutionele beleggers en pensioenfondsen kijken met interesse naar deze markt; men zoekt assets in de agrarische sector, als alternatief voor beleggen. Als wij de waarde hiervan kunnen laten stijgen door er goede boeren op te zetten, is dat gunstig voor de hele BV Nederland.”

Grondbezit

In 2013 is het grondbezit binnen de EU gereguleerd. In Roemenië moet je nu een SRL [Roemeense bv, redactie] hebben om als niet-Roemeen grond aan te kopen. Probleem is wel de enorme versnippering van het grondbezit. Na de revolutie van ruim 20 jaar geleden kreeg elke Roemeense burger een stukje grond. Een verworvenheid die men zich niet zomaar laat afpakken. Nederland en Roemenië hebben samen een G2G-project op het gebied van kadaster en landbouwconsolidatie. De Nederlandse inbreng bestaat onder meer uit het creëren van draagvlak voor het oprichten van een landbank, voor de herverdeling van grond.

Mogelijkheden

Wat is Van Wissen’s conclusie na twee jaar in Roemenië? “Er is nog heel veel mogelijk in dit land. Neem Harry van den Burg, zoon van een Nederlandse landbouwer. Vanwege een verschil in opvatting nam hij niet het bedrijf van zijn vader over, maar begon vijf jaar geleden op heel bescheiden schaal in Roemenië. Inmiddels heeft hij aandelen in twee bedrijven met in totaal 800 koeien. En hij is nog maar 25 jaar oud!” Van Wissen verzucht: “De hele Nederlandse agribusiness vliegt naar Oekraïne, maar Roemenië laat men links liggen. Het zal wel te maken hebben met de perceptie van dit land als corrupt, ex-communistisch enzovoort. Maar een mede-EU-land biedt vanwege de regulering vanuit Brussel natuurlijk

Melkveehouderij in Roemenië

Friesland Foods hecht er grote waarde aan om de melkproductie in Roemenië te stimuleren, zodat haar binnenlandse positie wordt versterkt. Faciliteiten in Roemenië van Nederlandse melkveehouders zouden *centers of excellence* kunnen worden, die tegelijkertijd meewerken aan het kapitaliseren van investeringen van de Nederlandse agrosector zoals Friesland Foods. SC Friesian SRL is de Roemeense dochteronderneming van het adviesbureau The Friesian. Onder andere wordt Friesland Foods in Roemenië ondersteund met advisering over de zuivelsector. Martin de Jong, directeur: “Tot en met eind 2010 liep er een G2G-project van Roemenië en Nederland over de verbetering van de melkkwaliteit. Het ging daarbij om het assisteren van boeren, verwerkers en veterinairen door middel van training.

Het project Interfarms, dat wordt uitgevoerd in samenwerking met het Productschap Zuivel, is bedoeld om Nederlandse boeren te interesseren om te investeren in de melkveehouderij in Roemenië. Dit lukt redelijk, inmiddels zijn er zo’n 15 Nederlandse boeren actief in Roemenië met elk tussen de 50 en 1000 koeien. Wij proberen de hier gevestigde Nederlandse melkveehouders en akkerbouwers met elkaar te verbinden, door het introduceren van de keten voedsel - koemest - voedsel enzovoort. Over 3 à 5 jaar hopen we dit tot stand te hebben gebracht.

wel extra waarborgen. Koppel hieraan de comparatieve voordelen als het gunstige klimaat, de bodem, lage arbeidskosten en de enorme achterstand van de agrosector en de daaruit resulterende kansen. Dan moet de conclusie zijn dat elk zichzelf respecterend bedrijf hier eens langs moet komen.”

Hans van der Lee